เรื่อง คัมภีร์ใบลาน วัดเกาะตาเถียร

รายละเอียด

คัมภีร์ใบลาน วัดเกาะตาเถียร เป็นคัมภีร์ใบลานที่มีอายุเก่าแก่พอๆกับการสร้างวัดเกาะตาเถียร เพราะในอดีตพระสงฆ์จะเรียนหนังสือจากคัมภีร์ใบลาน โดยภาษาในพระคัมภีร์ใบลาน วัดเกาะตาเถียรนั้นได้รับอิทธิพลมาจากสุโขทัย เพราะในสมัยนั้นจะเรียนภาษาขอมร่วมกับภาษาไทยภาคกลาง พร้อมกับการเรียน

การเขียนตัวอักษรลงในใบลาน เรียกว่า “การจาร” การเขียนตัวหนังสือลงในใบลาน เพื่อจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร นิยมเขียนเกี่ยวกับพุทธประวัติพระพุทธเจ้า, กัณฑ์เทศน์มหาชาติ 13 กัณฑ์, บทสวดมนต์ เป็นต้น เพื่อใช้ในการท่องสวดมนต์หรือใช้ประกอบการเทศน์มหาชาติในวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา แต่เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป เจ้าอาวาสและพระสงฆ์วัดเกาะตาเถียรในอดีต ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดทำคัมภีร์บางส่วน โดยเปลี่ยนวัสดุจากใบลานเป็นกระดาษ เรียกว่า “ทานธรรม” โดยนิยมเขียนเกี่ยวกับเรื่องบาปบุญคุณโทษ นิทานชาดก และประวัติการก่อตั้งวัดเกาะตาเถียร ซึ่งคัมภีร์ทานธรรมที่ทำมาจากกระดาษมีทั้งข้อดีและข้อเสียแตกต่างจากคัมภีร์ใบลานที่ว่า ข้อดีคือสามารถใช้สีเอกรงค์หรือสีที่ได้จากธรรมชาติ ในการวาดภาพ เพื่อบรรยายลักษณะ

The Office Of Academic Resources and Information Technology

ของตัวบทนั้น ๆ อาทิ การวาดภาพสวรรค์ดาวดึงส์, นรก 7 ชั้น, นิทานชาดก ซึ่งส่วนใหญ่จะจ้างช่างมาเขียน เพื่อนำไปถวายวัด ข้อเสียคือไม่สามารถเก็บในพื้นที่ที่มีอากาศชื้นได้ในหอพระไตร อีกทั้งเสี่ยงต่อการถูกปลวกกัดกินและสีอาจจะจางหายเร็วขึ้น จึงต้องมีวิธีการเก็บรักษาคัมภีร์ใบลานเป็นการเฉพาะ ดังนี้

อุปกรณ์การเก็บคัมภีร์ใบลาน

1) เชือก

2) ผ้าดิบชุบน้ำยา (น้ำยาสมุนไพร)

3) กระดาษไข

4) แปรงทาสี (ขนนุ่ม)

วิธีทำ

1) นำคัมภีร์ใบลานออกจากตู้พระธรรมในหอพระไตร โดยแยกพระคัมภีร์ที่มีสภาพสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์แยกออกจากัน

2) แกะเชือกออกจากคัมภีร์ใบลาน จากนั้นเรียงหน้าคัมภีร์ใบลานใหม่ โดยให้เช็คสภาพคัมภีร์ในแต่ละหน้าอย่างเบามือ (คัมภีร์ทานธรรมก็ทำความสะอาดขั้นตอนเหมือนคัมภีร์ใบลาน)

3) นำไม้แปลงทาสีที่มีลักษณะขนที่นุ่มๆ มาปัดฝุ่นออกจากคัมภีร์ใบลาน โดยค่อยๆปัดออกไปในทางเดียวกันทีละหน้าทีละแผ่น

4) เมื่อทำความสะอาดคัมภีร์ใบลานครบทุกแผ่นแล้ว นำเชือกมามัดใหม่ตามรูของใบลานใหม่

5) นำกระดาษไขมาห่อคัมภีร์ใบลาน เพื่อไม่ให้ความชื่นเข้าไปข้างในได้

6) นำผ้าที่ย้อมสมุนไพรมาห่ออีกหนึ่งชั้น เพื่อป้องกันไม่ให้แมลง เช่น มด ปลวก เป็นต้น มากัดกินได้ พร้อมนำเชือกมามัดให้เน้นและเขียนหมายเลขป้ายกำกับโบราณวัตถุลงในกระดาษ เพื่อเป็นการทำป้ายบัตรผูกติดกับวัตถุทุกชิ้น เมื่อยังไม่ได้มีการทำทะเบียนและถ่ายภาพเพื่อใช้ในการแบ่งแยกประเภทชนิดต่าง ๆ มีรายการที่ต้องบันทึกในบัตรชั่วคราวดังนี้ เลขประจำวัตถุ, ชื่อวัตถุ, ประวัติ จากนั้นนำทั้งหมดไปจะใส่ในตู้กระจกเก็บรักษาให้มิดชิด

The Office Of Academic Resource Information And Technology

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

พระครูประทีปจันทรังษี (ถาวร จนฺทธมฺโม) เจ้าคณะตำบลไม้งาม เจ้าอาวาสวัดเกาะตาเถียร
นายนครินทร์ น้ำใจดี อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
เลขที่ 108 หมู่ 1 ตำบลไม้งาม อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

คำสำคัญ : คัมภีร์ใบลาน

ที่มา : https://tak.m-culture.go.th/th/db-95-tak-75/261124

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2024-12-12

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2277&code_db=610004&code_type=TK001

The Office Of Academic Resource Information And Technology